

Eduskunnan talousvaliokunta

TaV@eduskunta.fi

10.9.2020

Suomen matkailualan liitto ry:n (SMAL) lausunto: Asia: HE 120/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen matkailualan liitto ry (SMAL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta HE 1290/2020 laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Taustaa

Hallituksen esitysluonnoksessa HE 120/2020 laiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta on tuotu esille, että ”Koronaviruspandemian leviämisen ehkäisemiseksi toteutetut toimenpiteet, erityisesti matkustusrajoitukset, pysäyttivät matkailualan käytännössä kokonaan hallituksen linjausten toteuduttua. Matkailutoiminnan alasajo tapahtui nopeasti. Suomessa erityisesti pk-sektorin matkailuyrittäjien varauskannat sulivat peruutusten seurauksena muutamissa päivissä tai viikoissa, eikä uutta korvaavaa kauppaa useille yrityksille juuri ollut tullut vielä toukokuun loppupuoliskolla 2020.” Kyseinen tilanne koskee koko matkatoimistokenttää, eikä pelkästään pk-yrityksiä. Tilanne jatkuu samankaltaisena yhä edelleen ja muuttuu koko ajan vaikeammaksi yritysten kannalta.

Esityksessä todetaan, että matkatoimistoalan ahdinko on tiedostettu ja että alan avuksi on mietitty erilaisia, EU-komission esittämiä vaihtoehtoja, mm. suorien tukien antamista peruutettujen matkojen maksunpalautuksiin. EU-komissio on linjannut ja jopa suosittanut¹, että jäsenvaltiot harkitsisivat matkanjärjestäjille annettavan suoran tuen käyttöönottamista. Tämä suositus on Suomessa ohitettu.

Mitään suoraa alakohtaista tukea matkatoimistoille ei Suomessa, päinvastoin kuin monessa muussa jäsenvaltiossa, ole otettu käyttöön. Kaikista niistä vaihtoehtoista, joita komissio on suosittanut² koronaepidemian erityisen voimakkaiden haittavaikutusten piiriin kuuluvalla toimialalla ja joita esityksen mukaan kerrotaan puntaroidun, on valittu ainoana se, että valtion varoista korvataan matkustajalle maksusuoritukset peruuntuneista matkoista, jos matka on peruutettu koronaepidemian vuoksi ja matkanjärjestäjä on ajautunut konkurssiin. Tässä vaihtoehdossa hyväksytään ja jopa pidetään todennäköisenä matkatoimistoalan yritysten konkurssiaaltoa, joka olisi voitu ja vielä nytkin voitaisiin estää, jos alalle suunnattaisiin sen kipeästi tarvitsemaa tukea. Kaikkien osapuolten, niin matkustajien kuin

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H0648&from=FI> Komissio suosittaa, että jäsenvaltiot harkitsevat sellaisen tuen käyttämistä, joka koskee käyttöpääomaa liikenne- ja matkailualan pk-yritysten tarkoituksia varten, sen lisäjoustavuuden yhteydessä, jonka koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite tarjoaa unionin koheesiopolitiikan puitteissa. Tässä yhteydessä voidaan käyttää käyttöpääomaa pk-yritysten tarkoituksia varten, jotta voidaan vastata covid-19-pandemian aiheuttamiin yritysten likviditeettitarpeisiin, mukaan lukien peruutuksiin liittyvät kustannukset.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H0648&from=FI>

matkanjärjestäjien kannalta paras vaihtoehto olisi ollut se, että yrityksiä olisi tuettu kriisin alkuvaiheessa maksunpalautusten kaatuessa matkanjärjestäjien päälle ja tyhjentäessä yritysten kassat.

Ainoaksi valtion vastaantuloksi komission esittämästä keinovalikoimasta jää esityksen nojalla se, että matkustajien maksunpalautukset hoidetaan valtion toimesta matkanjärjestäjän konkurssitilanteessa. Tällä halutaan turvata matkustajien asema matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa. Matkanjärjestäjän asemaan muutos vaikuttaa siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolle asetettavat vakuudet putoavat merkittävästi jatkossa esitetyin perustein.

Valtion vastuiden laajuus

Mikäli lakia muutetaan esityksessä ehdotetuin tavoin ja myös peruuntuneen matkan sijaan annetut matkakuponkit tulevat valtion korvausvelvollisuuden piiriin, tulee valtion vastuun koskea myös koronaepidemian vuoksi siirrettyjä matkoja. Jos matkanjärjestäjä menee konkurssiin ennen myöhempään ajankohtaan siirretyn matkan toteutumista, voidaan matkan peruuntumisen juurisyyn katsoa olevan koronaepidemia vastaavalla tavalla kuin jos koronaepidemian vuoksi peruuntuneesta matkasta annettu matkakuponki jää käyttämättä matkanjärjestäjän ajaututtua konkurssiin. Kun nämä otetaan huomioon, siirretyistä matkoista valtion maksettavaksi tuleva summa nousee huomattavasti muutosehdotuksessa mainituista arvioista.

Vuoden 2020 alussa Kilpailu- ja kuluttajaviraston vakuusrekisterissä olevien yritysten kokonaisvakuuden määrä oli 246 000 000 euroa. Tällä hetkellä se on noin 138 000 000 euroa. Viimeksi mainitusta summasta suurin osa on koronaepidemian vuoksi annettuihin matkakuponkeihin tai siirrettyihin matkoihin liittyviä vakuuksia, koska uusia matkavarauksia koronaepidemian alettua tullut vain vähän.

Kun otetaan huomioon, että uusia matkoja ei juurikaan ole myyty, vaan suurin osa tulevista matkoista maksetaan asiakkaiden saamalla matkakupongeilla tai ne ovat keväältä siirrettyjä matkoja, tulee kaikkien matkanjärjestäjien kokonaisvakuussumma pienenemään erittäin merkittävästi. Valtion korvausvelvollisuuden määrä kasvaa vastaavalla summalla.

Vakuuspäätökset, joilla yritykset hakevat vakuuden alentamista, on saatava nopeasti. Niiden venymistä ei voida tässä tilanteessa hyväksyä, koska yritykset tarvitsevat vapautuvat vakuudet yritystoimintansa pelastamiseen. Lähtökohtana voidaan pitää, että valtaosa yrityksistä tulee hakemaan vakuuden alentamispäätöstä. Hakemusten käsittelyyn on oltava tarpeeksi henkilökuntaa ja heidän palkkakustannuksiaan ei voida sysätä matkanjärjestäjien maksettavaksi. Myös nämä kustannukset on huomioitava arvioitaessa summaa, joka budjetista tulee varata valtion kontrolle jääväksi eräksi.

Lopuksi

SMAL katsoo, että matkanjärjestäjien ahdingon helpottamiseksi olisi pitänyt löytää muita kuin nyt esitetty vaihtoehto. Edellä esitetyillä reunaehdoilla SMAL voi kuitenkin pitää esitystä kannatettavana. Sillä saadaan turvattua matkustajien matkanjärjestäjille maksamien maksujen palautukset, mikäli matkaa ei saada toteutettua matkanjärjestäjän ajaututtua koronaepidemian vuoksi konkurssiin. Matkanjärjestäjien vakuuksien alentamista koskevien hakemusten nopea käsittely on kuitenkin taattava, jotta alan yritykset saavat käyttöönsä vakuudeksi antamansa varat tai muut vakuusjärjestelyt, joita ne voivat tarvita esim. muiden vakuusvelvoitteiden hoitamiseen tai lainan hakemisen yhteydessä.

Tämän lainmuutoksen kautta voidaan pelastaa vakuuden alentamisen avulla joitakin yrityksiä. Mutta tämä yksin ei riitä, vaan matkatoimistoalan laajan konkurssiaallon estämiseksi tarvitaan muitakin toimenpiteitä. Alan yritykset tarvitsevat myös suoria tukia, jotta konkurseilta vältytään. Konkurssien seurauksena syntyy paljon työttömyyttä, ja matkakauppa siirtyy yhä enemmän ylikansallisille teknologiayrityksille, jotka eivät tuo työtä tai maksa veroja Suomeen. Sillä on välillisiä vaikutuksia myös muille toimialoille. Myös tästä syntyy

valtiolle kustannuksia. Paras tapa olisikin se, että yrityksiä tuettaisiin riittävästi ja näin vältettäisiin matkatoimistoyritysten konkurssiaalto. Se, mitä matkatoimistoala koronapandemiasta selviytyäkseen tarvitsee, onkin tämän lainmuutoksen lisäksi mahdollisimman nopea suora taloudellinen tuki.

SUOMEN MATKAILUALAN LIITTO RY (SMAL)

Vilhonkatu 4 B
00100 HELSINKI

Heli Mäki-Fränti
toimitusjohtaja

Päivi Laatikainen-Mattsson
apulaisjohtaja, juristi